

Тутовичі : вчора й сьогодні

Господарство тримається та чекає інвестицій

Після проголошення Незалежності України великі зміни відбулися в Тутовичах. Місцевий колгосп «Шлях до комунізму» перейменували на «Горинь». Колгоспники іноді місяцями не отримували заробітної праці, сільське господарство занепадали. Шукаючи вихід із важкого становища, радикально налаштовані селяни вирішили в 1999 році змінити керівництво. Але зміни на краще не відбулося. Колгосп розпався. На базі колективного сільськогосподарського приватного підприємства «Горинь» утворили декілька самостійних господарств.

Правонаступником колишнього колгоспу стало сільське фермерське господарство «Тутовичське», яким керує досвідчений хлібороб Володимир Гоч.

Він незмінно працює на цій посаді з 1985 року й разом із колективом пережив часи глибокої економічної кризи на селі, недолуге реформування галузі, під час якого особливо боляче постраждали агроформування Полісся. Тоді с к о р о ч у в а л и кількість працюючих, зменшували поголів'я худоби (часто до нуля), селяни страждали від безробіття. Однак у Тутовичах зуміли зберегти сільгоспвиробництво. Нині в СФГ працює 36 чоловік, в оренді - 1100 гектарів сільськогосподарських угідь. Минулоріч засіяли понад півтисячі гектарів зерновими культурами. Правда, частина посівів постраждала від засухи. Тому врожай зерна був невеликим, але зібрали його з усіх площ, підготували ґрунт для майбутнього, засіяли озимими зерновими 260 гектарів. Як і раніше, добре потрудилися передові механізатори Микола Бігун, Віктор Нікітчук, водій вантажівки Ярослав Ярута й інші. Не занепадає в СФГ і тваринницька галузь: тут утримують понад 300 голів ВРХ. Завідує фермою Ніна Ковальова. Вона і корів доїть, і молодняк доглядає. І це при тому, що жінка поважного віку, перебуває на заслуженому відпочинку. Долаючи чималі труднощі, фермерське господарство виживає, однак його майбутній динамічний розвиток неможливий без інвестицій, солідної фінансової підтримки держави.

Чимало жителів Тутович, не чекаючи змін на краще, вирушили шукати заробітку у великих містах України та Росії. Люди вміють і хочуть працювати, але в колгоспі за працю мали копійки. Не знаходить застосування своїм рукам і молодь. Юнаки, відслуживши в армії, також ідуть працювати за межі області. Завдяки важкій праці, яку оплачують валютою, люди намагаються краще жити, будувати нові будинки, вчити дітей. Адаже про безплатну вищу освіту та медичне обслуговування доводиться забувати.

Найбільш віддані ентузіасти намагаються підняти сільське господарство. Незважаючи на мізерну зарплатню, застарілу техніку, колгоспники борються за врожаї. Позаду залишилися проблеми із забезпеченням техніки паливом, відновили вирощування цукрових буряків, льону. З досить непоганими результатами завершили посівний період і збір урожаю.

Селяни після розпаду колгоспу отримали земельні паї в розмірі 2,1 га. Керуючись власними бажаннями, вони або віддавали їх у користування фермерським господарствам, або хазяйнують на землі самостійно. Майже в кожному дворі тепер є коні, техніка для обробітку землі. Для вирощування картоплі, зерна, овочів селяни мають по 80-90 соток землі. Працює в селі три магазини, один з яких приватний, кафе-бар, відділ поштового зв'язку, амбулаторія. Відновили рух рейсових автобусів.

Подарунки сиротам від РДА

Ще 13 років тому в Тутовичах помер від тяжкої недуги Микола Маслянчук, батько чотирьох неповнолітніх дітей, а торік у жовтні, занедужавши на таку ж хворобу, пішла з життя його дружина. На той час найстаршій доньці Світлані виповнилось 18 років. Вона й стала опікуном для молодших братиків і сестрички. Уже чотири місяці діти мешкають самі. У сім'ї панують мир і злагода, як було при мамі. Щодня кожен з них виконує свою

роботу: Світлана готує їсти та миє посуд, Тетяна доїть корову, Анатолій годує свиней і птицю, Василь також має обов'язки, та працювати багато йому не дозволяють: переніс нещодавно операцію.

Крім того, сироти обробляють землю. Допомагають їм рідні дядьки та бабуся. Щомісяця діти отримують допомогу від благодійної місії «Братерство без кордонів». У тяжку хвилину їх підтримав і директор ДП «Сарненський лісгосп» Василь Шкудор - виділив 8 кубометрів дров. Пообіцяв також дати дощок на ремонт покрівлі хліва. Небайдужі до біди Маслянчуків і тутешні підприємці - допомагають коштами. Як зазначила спеціаліст по соціальній роботі з сім'ями, дітьми та молоддю Тутовицької сільської ради Віта Троцковець, усі наболілі проблеми вирішують спільно з рай держадміністрацією. Першочергово дітей намагаються оздоровити. Так, у грудні минулого року Анатолій відпочивав у санаторії «Молода гвардія». Цілком імовірно, що цьогоріч один із членів сім'ї поїде на відпочинок за кордон. Представник сільради привітала сиріт з новорічно-різдвяними святами та вручила подарунки від районної державної адміністрації.

Ними гордиться село

Тутовицька ЗОШ І-ІІІ ст. є окрасою села, її сучасна двоповерхова будівля розташована безпосередньо в його центрі. Нещодавно минуло два десятиліття з часу побудови просторих класів і кабінетів. Директор Дмитро Ткач каже, що гордістю навчального закладу є випускники. Перший комп'ютер рідній школі подарував вихованець Володимир Корсун, приїхавши на ювілей випуску з далекої Москви. Там Володимир Архипович працює генеральним директором великого молокопереробного заводу. Багато років плідно трудилися на педагогічній ниві в Тутовичах Лариса Федорівна Гнатюк, яка довгий час очолювала вчительський колектив, та її чоловік Володимир, викладач малювання та музики. Художній портрет Тараса Шевченка, символіка України й інші роботи Володимира Федоровича прикрашають шкільне приміщення. Нині він із дружиною на заслуженому відпочинку, а батьківською педагогічною стежкою пішли їх діти — учителі географії Анжела Момоток та історії Світлана Дятлик. Директор задоволений їх творчою натхненною роботою. Якось підрахував, що загальний трудовий стаж учительської династії Гнатюків перевищує 125 років. Утім, гордяться в селі й іншими заслуженими освітянами, які все трудове життя присвятили навчанню та вихованню місцевих дітей. Це, зокрема, ветерани педагогічної праці Валентина Шевчук, Віра Жакун, які довгі роки успішно навчали учнів початкових класів.

А ще добрим словом згадують у Тутовичах медиків, які постійно піклувались про здоров'я селян. Так, півстоліття трудилась акушеркою Валентина Момоток. Лише минулого року пішла на заслужений відпочинок. Кілька десятиліть лікував від хвороб тутешніх жителів головний лікар дільничної лікарні Петро Муха. Він, до того ж, надавав медичну допомогу людям під час ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи й має статус ліквідатора. Коли обох ескулапів проводжали на пенсію, то в сільській раді організували урочистості, вручили шанованим людям подарунки на пам'ять про багатолітню турботу про земляків. Отож, у Тутовичах чимало добрих людей, фахівців різних професій, якими гордиться село.

5 СИНІВ І 6 ДОНЬОК

виховують Ігор і Надія Волощуки. Старша Діна здобуває спеціальність швачки. Син Олег навчається на оператора комп'ютерного набору. Ігор, минулорічний випускник тутешньої школи, без діла також не сидить. Після буревію, що пронісся Сарненщиною восени, разом із лісниками розчищав ліс. Забезпечив дровами на зиму не лише себе, а й одинокую бабусю та двох вдів, які мешкають поблизу. Десятикласник Павло щодня порається по господарству — годує статок. Світлана, крім занять у школі, навчається в Сарненській музичній школі по класу фортепіано. Молодші хлопчики та дівчатка прибирають будинок, а влітку випасають гусей, збирають чорниці. Найменшій Сніжані 7 місяців. Поняньчитись із нею люблять усі. І, як зазначив глава сім'ї Ігор Олексійович,

старші діти дбайливо доглядають молодших. Отож йому з дружиною залишається піклуватись про те, щоб вони не хворіли, були ситі й одягнені. Та й від домашньої роботи домогосподарка Надія Григорівна добряче стомлюється. Буває, по декілька разів на день готує їсти. Зранку варить 10-літрову каструлю супу чи юшки. Однак цього вистачає лише на сніданок. Хліб випікають здебільшого вдома, рідше купують. А пральна машина працює майже цілодобово.

- Цьогоріч на новорічно-різдвяні свята на продукти й одяг витратив понад 5 тисяч гривень, - каже господар. І запевняє, що гроші - ніщо порівняно з радощами й успіхами дітей. Щоб прогледувати багатодітну сім'ю, чоловік їздить у Київ на заробітки. За покликом душі підробляє співаком у місії «Добрий самарянин».

Три мами в одній хаті

Довгожителька Харитина Ковальчук цьогоріч відзначатиме 90— річний ювілей. Говірка, з почуттям

гумору, бабуся є найстаршою в селі. Вона багато пережила на своєму віку. Охоче розповідає про минуле, хоч іноді спогади глибоко ранять серце. Бо в житті більше сумувала, ніж раділа. У 26 років залишилась без чоловіка з малими дітьми на руках. Повернувшись з війни, Семен став учасником УПА, за зв'язок з якою загинув. У післявоєнні роки жили в злиднях, що негативно позначилось на здоров'ї. Молода мати щодня працювала в поті чола на колгоспному полі, щоб було чим нагодувати малечу. Сім'я пережила злочасні часи, і ні діти, ні мати не в змозі їх забути.

Усе життя Харитина Ковальчук працювала в ланці місцевого колгоспу: збирала зернові й льон, вирощувала овочі. Самотужки підняла на ноги дітей, благословила їх у самостійне життя. Син Олексій проживає тепер у Кривому Розі. Він — ліквідатор наслідків аварії на Чорнобильській АЕС. У рідне село приїздить зрідка, бо здоров'я підводить, та й роки беруть своє. Дочка Марія з дитинства живе з матір'ю. Вийшла заміж, має спадкоємців, але вже дев'ять років вдова. Її чоловік добрим господарем. Живучи в приймах, добудував хату, звів надвірні будівлі. А Марія десятки років пропрацювала на фермі дояркою. Нині разом зі старенькою мамою перебуває на заслуженому відпочинку. Їх донька й онука Тетяна - молода господиня, турботлива мама, бо виховує дітей і доглядає господарство.

У бабусі Харитини 12 онуків і 20 правнуків. Чекає на народження праправнучки, яка має з'явитися на світ незабаром. З допомогою доньки довгожителька ходить на зібрання в Будинок молитви. У вільний час проводить із онуками бесіди: розповідає про війну та Українську повстанську армію, про своє багате подіями життя.

Казкові вишиванки Анастасії Шевчук

Жителі Тутович давно відкрили для себе її талант. Вони в захопленні від робіт, що вже півстоліття творить баба Настя. Через поважний вік і погіршений зір береться за вишивання все рідше й рідше. Та ледве встигне взяти в руки полотно, як послідовники: онуки й сусіди — уже сидять поруч. Знаменита рукодільниця прищепила любов до вишивання рідним і знайомим. При зустрічах з молодими майстрами відкривала нові грані древнього народного ремесла.

Майстерно володіти голкою та нитками Анастасія Трохимівна вміє ще з 12 років. Пригадує, як з мамою та подружками при гасовій лампі до півночі гаптували рушники й серветки. Швидко навчилась створювати візерунки на простирадлах, шторах. Упродовж років жінка шукала щось своє. Злетом для її душі стало вишивання килимів. Має у своєму доробку три. Був ще один (розміром три на чотири метри) - подарувала доньці, яка мешкає в Києві. Інші також віддасть нащадкам. Красою унікальних килимів, створених неперевершеною майстринею, насолоджуватимуться в різних куточках України й Росії. Адже доля розкидала дітей Анастасії Шевчук по білому світу. Стареньку маму вони не забувають, часто навідують і в усьому їй допомагають.

Ольга ЛОТОЦЬКА

